

Sygn. akt **III Ca 28/14**

III Cz 20/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędziowie: SO Gabriela Sobczyk

SR (del.) Roman Troll (spr.)

Protokolant Renata Krzysteczko

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014 r. na rozprawie sprawy

ze skargi J. T. (1) i E. H.

z udziałem J. P., H. S., M. D. i I. T.

o wznowienie postępowania prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Raciborzu w sprawie I Ns 248/12 o stwierdzenie nabycia spadku po I. T.

na skutek apelacji i zażalenia wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 30 sierpnia 2013 r., sygn. akt I Ns 207/13

postanawia:

1 oddalić apelację;

2 odrzucić zażalenie na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 1 zaskarżonego postanowienia.

SSR (del.) Roman Troll SSO Tomasz Pawlik SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Ca 28/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 8 maja 2012 roku o sygn. akt I Ns 248/12 stwierdzono, że spadek po I. T. zmarłej w dniu 20 listopada 2010 roku w R. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 27 lipca 2010 roku nabyła w całości H. S.. W skardze z dnia 9 sierpnia 2012 roku E. H. i J. T. (1) wniesli o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 8 maja 2012 roku o sygn. akt I Ns 248/12. W uzasadnieniu podnieśli, że zaistniała nieważność postępowania poprzez brak zdolności I. T. (żony J. T. (2)) do występowania w sprawie na skutek uznania jej za wyłączną spadkobierczynię J. T. (2) mimo braku ku temu przesłanek, a nadto pozbawiono E. H. i J. T. (1) możliwości działania poprzez uniemożliwienie im zajęcia stanowiska w przedmiocie roszczeń zgłaszanych przez H. S. oraz podnieśli wykrycie środka dowodowego, który mógłby mieć wpływ na wynik postępowania.

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Raciborzu odrzucił skargę o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 248/12 o stwierdzenie nabycia spadku po I. T. w zakresie w jakim dotyczy wykrycia środków dowodowych (pkt 1), a w pozostałym zakresie skargę oddalił (pkt 2).

W zakresie punktu 1 wydanego orzeczenia Sąd Rejonowy wskazał, że skarga ulegała odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc, albowiem wykrycie nowych środków dowodowych jest objęte art. 679 kpc dla osób, które były uczestnikami postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Jednocześnie skarga o wznowienie została oddalona w pozostałym zakresie, albowiem po przeprowadzonym postępowaniu Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawcy byli uczestnikami postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, zostali pouczeni o możliwości i sposobie zaskarżenia wydanego w sprawie I Ns 248/12 orzeczenia, przez co nie zostali pozbawieni możliwości obrony ich praw, a I. T. posiadała zdolność sądową do występowania w sprawie. Dlatego też oddalił wnioski o zwrócenie się o akta chorobowe I. T. oraz o przesłuchanie skarżących.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły w tym zakresie przepisy dotyczące wznowienia postępowania, gdyż Sąd Rejonowy uznał, że podstawy skargi o wznowienie były niezasadne.

Apelację, w której zostało także zawarte zażalenie, od tego rozstrzygnięcia złożyli skarżący J. T. (1) i E. H. zarzucając mu:

a bezpodstawne uznanie, że I. T. (żona J.) posiadała do 8 maja 2012 r. zdolność sądową do udziału w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po I. T. (żonie W.), a przez to naruszenie art. 401 pkt 2 kpc w związku z art. 174 § 1 pkt 1 kpc,

b naruszenie art. 233 kpc w związku z art. 227 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów oraz odstępniem od przeprowadzenia istotnych dowodów w postaci przesłuchania skarżących i dokumentacji medycznej I. T. (żony W.),

c błędne ustalenie, że skarżący mieli możliwość w pełni nieskrępowanego działania w postępowaniu spadkowym po I. T. (żonie W.).

W uzasadnieniu wskazali, że postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku ma charakter konstytutywny, dlatego też do czasu zakończenia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po J. T. (2) jego żona I. T. nie mogła uczestniczyć w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po I. T. – żonie W., a postępowanie w tej sprawie trzeba było zawiesić. Nadto wskazali, że byli zaskoczeni orzeczeniem Sądu Rejonowego w Raciborzu wydanym w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po I. T. (żonie W.) prowadzonego pod sygn. akt I Ns 248/12.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Na wstępie należy zauważyć, że skarżący złożyli środek odwoławczy dotyczący dwóch punktów postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu, przy czym na orzeczenie to w punkcie 1, dotyczącym odrzucenia skargi o wznowienie postępowania przysługuje zażalenie, a nie apelacja.

Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem pełnomocnik skarżących otrzymał dnia 26 września 2013 r. /k. 106/, a środek zaskarżenia pomimo jego datowania na 2 października 2013 r. /k. 108 – 109/ został złożony dnia 10 października 2013 r. /koperta k. 110/.

Zgodnie z art. 394 § 1 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc zażalenie przysługuje na orzeczenie sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a takim jest postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania. Termin do złożenia zażalenia jest tygodniowy i liczy się od dnia doręczenia odpisu postanowienia wraz z uzasadnieniem (por. art. 394 § 2 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc). Zażalenie wniesione po upływie ustawowego terminu podlega odrzuceniu (370 kpc w związku z art. 397 § 1 i 2 kpc i art. 13 § 2 kpc).

Termin do złożenia zażalenia upłynął skarżącym bezskutecznie z dniem 3 października 2013r.

Odnosząc się do samej apelacji należy podkreślić, że rozważania i ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje jej jako własne. Zostały one dokonane na podstawie badania akt sądowych, z których protokoły stanowią dowody urzędowe tego w jaki sposób przeprowadzano czynności.

Zarzut dotyczący nieważności postępowania prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Raciborzu pod sygn. akt I Ns 248/12 wobec braku zdolności sądowej I. T. nie może być uznany za zasadny, albowiem I. T. tak wówczas, jak i w obecnym postępowaniu taką zdolność sądową posiada, gdyż jest osobą fizyczną, a takim osobom przysługuje atrybut zdolności sądowej (por. art. 64 § 1 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc). Skarżący nie wykazali niczego innego. Ten zarzut w istocie dotyczył wadliwego ukształtowania kręgu uczestników, ale tenże krąg nie był określony wadliwie, obiektywnie bowiem I. T. była jedynym następcą prawnym J. T. (2), co potwierdziło późniejsze postanowienie o stwierdzenie nabycia spadku po J. T. (2) (postanowienie Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu z dnia 30 października 2012 r. wydane w sprawie o sygn. akty I Ns 381/12 - k. 42), a ewentualne zawieszanie postanowienia nie doprowadziłoby do innego ukształtowania kręgu uczestników. Sam zaś brak postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku po J. T. (2) nie powodował braku zdolności sądowej I. T. – ona jako jego następcą prawidłowo brała udział w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po I. T. (I Ns 248/12) i mogła w jego toku podejmować czynności. W tym miejscu należy zauważyć, że niezasadny jest pogląd skarżących, że postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku ma charakter konstytutywny, gdyż ma ono charakter deklaracyjny, albowiem o wwiązaniu w spadek decydują wyłącznie zdarzenia prawne określające spadkobranie wg zasad kodeksowych (por. art. 1027 kc i por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 262/12, Lex 1294473). Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku jedynie potwierdza istniejący od chwili zgonu spadkodawcy stan rzeczy, albowiem to wówczas na spadkobierców przechodzą prawa i obowiązki (por. art. 922 § 1 kc).

Kolejny zarzut, który skarżący łączą z nieważnością postępowania dotyczy tego, iż oni sami występujący w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po I. T. (I Ns 248/12) nie mieli możliwości w pełni nieskrępowanego działania, albowiem występowali bez pełnomocnika, a nie został im przedstawiony stan sprawy i skutki postępowania przez co zostali całkowicie zaskoczeni kończącym sprawę orzeczeniem nota bene stanowiącym o ich wydziedziczeniu mimo braku takiej woli ze strony ojca W. T. i macochy I. T.. Należy jednak zauważyć, że w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku (I Ns 248/12 poprzednio I Ns 857/10) skarżący byli zawiadamiani o terminach rozpraw /k. 19, 21, 32, 55v., 127, 128/, doręczono im odpis wniosku /k. 19, 21/, doręczono im odpis postanowienia o wezwaniu do udziału w sprawie H. S. /k. 41 i 42/ i odpis postanowienia /k. 80/ o zabezpieczeniu spadku wyznaczającym kuratorem spadku H. S. /k. 87, 91/, byli obecni na rozprawach /k. 31, 55, 135/ i byli przesłuchani już po odczytaniu testamentu, w którym I. T. powołała do spadku H. S. /k. 31v. - 32/, na tej rozprawie w dniu 27 maja 2011 r. zostało także przedstawione stanowisko H. S., iż to ona jest spadkobiercą I. T. /k. 31/. Na ostatniej rozprawie w dniu 8 maja 2012 r. Sąd Rejonowy ogłosił postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po I. T. zmarłej 20 listopada 2010 r. stwierdzając, że spadek na podstawie testamentu notarialnego nabyła H. S. w całości. Skarżący byli wówczas obecni przy ogłoszeniu postanowienia, uzasadnienia oraz pouczeniu o sposobie i terminie zaskarżenia orzeczenia /k. 135/, jednak nie złożyli ani wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia, ani wniosku o jego doręczenie. Z karty pogłądowej w aktach I Ns 248/12 wynika, że J. T. (1) przeglądał je dnia 28 maja 2012 r., miał więc nawet jeszcze wówczas możliwość złożenia apelacji, a dnia 18 lipca 2012 r. przeglądał je także jego pełnomocnik, dysponujący pełnomocnictwem z dnia 15 czerwca 2012 r.

Brak pełnomocnika w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie ograniczał żadnych możliwości skarżących w działaniu. W toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku mieli oni możliwość zgłaszania wniosków i ustosunkowania się do zgłoszonych wniosków przez inne osoby. Z protokołów zgromadzonych w aktach sprawy I Ns 248/12 wynika jednak, iż poparli oni wniosek o stwierdzenie nabycia spadku na rzecz J. T. (2) (wnioskodawcy) i to stanowisko podtrzymali na ostatniej rozprawie. Jednocześnie nie zaskarżyli postanowienia o stwierdzenia nabycia spadku niezgodnego z wnioskiem, który popierali, a nie było żadnych przeszkód (w każdym razie na takie przeszkody skarżący nie wskazują), aby zaskarżyć to postanowienie skoro się z nim nie zgadzali.

Należy także podkreślić, że Sąd Rejonowy opierając się na dokumentach m. in. znajdujących się w aktach I Ns 248/12 nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów, albowiem ocenił przeprowadzone dowody zgodnie z własnym przekonaniem oraz rozważeniem całego materiału dowodowego. Ta ocena zaś jest logiczna, a wyniki przeprowadzonego postępowania w żaden sposób nie mogą prowadzić do odmiennych wniosków sugerowanych przez skarżących, co przedstawiono wyżej. Także oddalenie wniosków dowodowych dotyczących zarówno przesłuchania skarżących jak i zwrócenia się o dokumentację chorobową I. T. było zasadne, gdyż w pierwszym przypadku wszystkie okoliczności związane z podnoszonym zarzutem nieważności były opisane w protokołach postępowania stanowiących dokumenty urzędowe, a więc dowód z przesłuchania skarżących był zbędny, a w drugim dokumenty te mogłyby mieć znaczenie w toku postępowania o zmianę postanowienia o stwierdzenia nabycia spadku (art. 679 kpc).

Z powyższych względów zarzuty dotyczące nieważności postępowania nie mogły być uznane za istniejące faktycznie, albowiem żadne z podniesionych przesłanek nieważności nie znalazły uzasadnienia w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego (art. 401 pkt 2 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc), co powoduje, że skarga jest niezasadna (art. 412 § 2 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc).

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku wznowienie postępowania jest tylko wyjątkowo możliwe, albowiem postanowienie w tych sprawach może być zmieniane lub uchylane na podstawie art. 679 kpc (por. art. 524 kpc).

Mając powyższe na uwadze, w oparciu:

a o art. 385 kpc w związku art. 13 § 2 kpc apelację jako bezzasadną należało oddalić,

b o art. 370 kpc w związku z art. 397 § 1 i 2 kpc i art. 13 § 2 kpc, zażalenie co do punktu 1 zaskarżonego postanowienia należało odrzucić jako złożone po terminie.

SSR (del.) Roman Troll SSO Tomasz Pawlik SSO Gabriela Sobczyk